

Sanne Kofod Olsens tale ved Ny Carlsbergfondets Prisfest

Taler

Sanne Kofod Olsen
Fondsbestyrelsens forperson

Dato

12. marts 2025

Sted

Glyptoteket, København

1 Godaften alle sammen!

Kunsten forandrer sig. Diskurser forandrer sig. Verden forandrer sig. Fonde forandrer sig.

5

Da Ny Carlsbergfondet blev stiftet af Carl og Ottilia Jacobsen i 1902 var det en kulmination på årtiers udvikling i sidste halvdel af 1800-tallet.

Industrialiseringen havde ændret menneskers måde at leve på. Folk var flyttet fra land til by og arbejdede i nye masseproducerende fabrikker. Byer voksede,

10 forbrugskulturen etableredes, fritiden skulle pludselig fyldes ud og dermed skabtes et nyt hverdagsliv for såvel borgerskabet, arbejderen og en gryende middelklasse. Moderniteten var indtruffet.

I årene op til fondet blev stiftet havde Carl Jacobsen interesseret sig for kulturen
15 vis a vis den industrielle udvikling. Han havde tænkt kunstens med i sit eget industrieventyr, hvilket ikke var helt usædvanligt på den tid. Dette blev for eksempel manifesteret i Den Nordiske industri-, landbrugs- og kunstudstilling, som blev afholdt i industriforeningens lokaler på Rådhuspladsen i 1888.

20 Kunsten, og i den sammenhæng især kunstindustrien, der var hovedattraktionen på udstillingen, var et betydningsfuldt resultat af den industrielle udvikling. Kunsten og kunstindustrien dukkede også op på de populære verdensudstillinger, som fremviste og fejrede de nyeste industrielle opfindelser, side om side med tidens kunst, kunstindustri og arkitektur, som en
25 del af en ny tids skabelse.

Lidt mere end et årti efter udstillingen på Rådhuspladsen donerede en af Danmarks allerstørste industriprofiler brygger, Carl Jacobsen, sit livsværk,

30 bryggeriet Ny Carlsberg, til en fond med det overordnede formål at støtte
kunsten i bred forstand. Ny Carlsbergfondet!

Troen på kunstens betydning i samfundets udvikling, kulturen og kunsten som
grundsten og udtryk i en verden i evig forandring, stod helt centralt i tankerne
35 bag det at etablere en almen fond, der specifikt støtter billedkunsten,
kunstindustrien, havekunsten og arkitekturen. Carl og Ottilia Jacobsen havde
en stærk tro på kunstens potentiale til at danne mennesket.

Dengang som nu er kunsten med på rejsen ind i en ny tid, som både innovator,
40 kultivator og katalysator.

Verden forandrer sig. Fonde forandrer sig.

Og det er også tilfældet i Ny Carlsbergfondet, som de seneste år har gennemgået
45 mange og betydelige forandringer. Det kommer fondet også til i de kommende
år.

Der er i det seneste årti kommet en lang række anbefalinger til, hvordan man
driver fonde bedst muligt. "Good governance" kalder man det i fondsverdenen.
50 God forvaltningsskik kalder man det i staten. Anbefalingerne og lovgivningen
reflekterer ganske enkelt en stræben efter at skabe både tydelighed og rimelighed
i den måde, man deler penge ud på og med kriterier om transparens og
armslængde arbejde for at undgå nepotisme og indspisthed eller forestillinger
om samme.

55 Derfor har fondets bestyrelse i det forgangene år implementeret et historisk
ledelsesskifte med det formål at sikre den gode governance. Fondet har fået sin
første direktør, og dermed er bestyrelsesforpersonens rolle blevet ændret
væsentligt. Nu er forpersonens rolle ikke længere et fuldtidsjob, som det var
60 tidligere, men en meget klassisk forpersonsrolle og fuldtidsjobbet er direktørens.

Som I ved, tiltrådte Michael Thouber sin stilling som direktør i fondet den 1.
november 2024. Det glæder mig meget. Han skal i den funktion lede
65 sekretariatet i det daglige arbejde og udmønte den strategi fondsbestyrelsen står
bag, og han skal sammen med bestyrelsen udvikle fondet i de kommende år.

70 Det betyder, at der bliver flere om at påvirke beslutninger, når det gælder, hvad fondet gør og ikke mindst hvordan det gøres. Sekretariatets medarbejdere vil få stadig mere tydelige roller og indflydelse, mens bestyrelsen måske bliver lidt mere tilbagetrukket, men fastholder det besluttende og strategiske ansvar, som fondsloven tilsiger.

75 Måske sidder I der på stolerækkerne og gisper efter vejret med bange anelser om, hvad der nu kan komme til at ske. Forsvinder pengene ud i selvrealiseringsprojekter eller ønsker bestyrelsen mon at etablere og bygge Carls Contemporary?

80 Noget kommer der til at ske, og vi ved endnu ikke hvad, men helt grundlæggende er Ny Carlsbergfondet styret af en snart 125 år gamle fundats, som vi ikke bare kan, men skal følge og den er ret tydelig. Den siger:

Fondens opgave er:

85 At fortsætte den gerning, som Carl og Ottilia Jacobsen har begyndt i kunstens tjeneste ved oprettelsen af Ny Carlsberg Glyptotek og andre museer, anskaffelse af kunstværker, opførelse af monumentale bygninger, m.v.

90 Ny Carlsberg Glyptotek står her endnu i al sin pragt og vælde, som vi kan se det her til aften, og denne bygning, skal der naturligvis passes på. Det har altid været fondets forpligtelse, og det bliver det ved med.

95 Køb af kunstværker er også helt centralt i fondets virke, og det bliver det også ved med at være. Senere på foråret har vi inviteret museerne til et såkaldt interessentmøde, for at åbne for en ny dialog mellem fondet og museerne og spørge, hvordan de ser på kunsterhvervelser og andre museumsrelaterede spørgsmål.

100 For det er vigtigt, at vi bliver ved med at støtte museernes indsamling af kunst og kunsthåndværk og dermed dokumentere vores lokale kulturarv, og det er museerne med deres enorme faglighed de bedst egnede til at gøre, foruden også passe på værkerne.

105 Det er vigtigt at påpege, at Ny Carlsbergfondet ikke opbygger en egen samling,

og alt hvad vi indkøber af kunst, køber vi med det formål at donere det til ansøgere. Her er museerne naturligvis en vigtig aftager, men også skoler, sygehuse, rådhus og andre offentlige bygninger og steder får glæde af den kunst som købes ind. Kunsten skal være der, hvor folk færdes, som brygger Jacobsen sagde.

Fondets opgave er også:

På anden formålstjenlig måde at virke til fremme af kendskabet til og studiet af kunst og kunstvidenskab med det mål for øje at udvikle og tilfredsstille sansen og trangen til kunst i Danmark

Denne del af fondets fundats, berør et aktuelt emne, som der dette efterår har været fokus på i forbindelse med Museumsreformen, nemlig forskningen.

I reformen er vilkårene for forskning ændret, så det ikke længere er et ”must”.

Ny Carlsbergfondets nuværende bestyrelse synes dog, at forskning på museer er et ”must”. Det er også det, museerne er sat i verden for at gøre, og museumsforskningen, der ofte bliver til fremragende formidling, er en del af museerne grundsubstans. Formidling er ligeledes vigtigt, og også det vil Ny Carlsbergfondet blive ved med at støtte.

Det vi i dag kalder ”Kunst til steder”, hvor fondet bevilliger kunstprojekter i det offentlige rum, hører også til i denne passage af fundatsen. Ny Carlsbergfondet gør en stor indsats for at placere kunst i det offentlige rum overalt i Danmark. Et sådant professionelt arbejde med donation og placering af kunst i det offentlige rum – i samarbejde med kommuner, regioner og så videre – findes udover hos os, især hos Statens Kunstfond.

Interessen er heldigvis stor derude, og pt har vi over 50 kunstprojekter med danske og internationale kunstnere under udvikling, der realiseres løbende i de kommende år, hvor selvfølgelig nye projekter også bliver ved med at komme til.

Stk. 2 ”Ved kunst forstås ikke blot billedkunst og arkitektur, men også kunstindustri og havekunst”.

Det her er måske det mest interessante stykke i Ny Carlsbergfondets fundats, for den giver en helt konkret mulighed for at gøre og tænke noget nyt. Mange tror måske, at fondets formål alene er at støtte billedkunsten, for det har været
150 og vil fortsat absolut være dominerende i uddelingerne, mens kunsthåndværk og design og havekunst fylder langt mindre.

Kunstindustri fortolker vi som kunsthåndværk og design. Et område, som har været ekstremt stærkt i den danske kulturhistorie, men fylder relativt lidt i vores
155 nutidige kulturlandskab.

Vi vil gerne være med til at styrke dette område, så ny dansk kunsthåndværk og design kan få lidt bedre vilkår. Nu sidder kunstfolket måske og tænker ”uha, tager de så pengene fra billedkunsten”. Men her vil jeg svare, et tydeligt nej!

160 For fondets midler er vokset en hel del de seneste år takket være en øl- og læskedrikkende global befolkning og en bryggerikoncern på Valby Bakke, der har nogle meget kompetente mennesker ved roret. Ny Carlsbergfondet er del af Carlsbergfamilien, og det er sammenhængen mellem bryggeri og fond, der
165 fortsat den dag i dag, gør at vi kan uddele midler til kunsten. I 2024 blev det til næsten 280 mio. kr.

Det kan vi skåle på senere.

170 Havekunsten har fået en renæssance de seneste år ude i den store verden. Det hænger sammen med klimaforandringer og bybefolkningers ønske om at skabe grønne miljøer i byerne og etablere bedre klimasikringsinitiativer, så vi ikke skal soppe gennem byens gader.

175 Måske rækker pengene ikke ligefrem til storskala klimaindsatser gennem havekunst, men hvad med små haver, som er kunst i sig selv? Eller hvad med havekunst i museumshaver? Eller måske samarbejder omkring de danske kyster? Det er noget af det vi er interesserede i at udvikle fagligt, men ikke har defineret endnu.

180 Og nu til den sidste del af fundatsens formål:

Stk. 3. Til støtte af andre formål, der kan tjene til fremme af fondets opgaver, kan der hvert år anvendes indtil 2% af fondets årlige overskud, efter at de

pligtige og efter bestyrelsens skøn nødvendige henlæggelser er foretaget.

De 2% går i dag under navnet ”Andre formål”, og det er jo svært at sige, hvad det præcist er. Så det lader vi stå åbent. Men 2% til at tænke noget nyt, er jo en
190 åbenhed, defineret af grundlæggerne, som vi skal forsøge at fastholde. For det at tænke nyt, virker jo højst nødvendigt i den verden, vi lever i og skal overleve i, forhåbentlig i mange generationer endnu.

Og med dette er jeg kommet til denne talens slutning. Gennem støtte til den frie
195 kunst, kunstindustri og havekunst i dens egenskab af at være innovator, kultivator og katalysator vil Ny Carlsbergfondet med bestyrelse og sekretariat forsætte den støtte, som har været der i næsten 125 år og føre den ind i fremtiden.

200 Jeg har store forhåbninger til kunsten for fremtiden!

Velkommen!

Kilde
205 Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
210 Velkomsttale

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/sanne-kofod-olsens-tale-ved-ny-carlsbergfondets-prisfest-2025>

215

220